

Posudek na diplomovou práci

Dialekt Quintova eposu *Posthomerica* ve srovnání s homérským dialektem
Užití augmentu a stahování sloves

Jana Kodetová

FF UK Praha, červen 2022

Úkolem Jany Kodetové (dále JK) bylo srovnat dialekt eposu *Posthomerica*, jehož autorem je Quintus ze Smyrny (2. st.n.l.), a dialekt homérských eposů. Brzy se ale ukázalo, že téma je příliš široké a v rámci diplomové práce nezvládnutelné. Proto diplomandka téma zúžila na zkoumání dvou morfologických jevů: prezenze/absence augmentu a stahování/ nestahování slovesných tvarů u tzv. stažených sloves, jejichž kmen je zakončen na *-e*, *-a*, *-o*.

Autorka se zhostila úkolu se ctí, ačkoli jeho obtížnost a pracnost nakonec přesáhla parametry diplomové práce, mj. proto, že se JK musela vyrovnat s obtížným textem *Posthomerik*, jenž nebyl dosud přeložen do češtiny. Autorka přistoupila k tématu s invencí a velkou pílí. Nejprve vypracovala rozsáhlou, podrobnou a časově náročnou tabulku slovesných tvarů u Quinta (viz Příloha v Excelu), jejíž části pak vhodně uplatnila ve vlastním textu práce a na jejímž základě pak formulovala některé své závěry (viz níže). Práci dokončovala zřejmě ve velkém spěchu, což se projevilo ve velkém množství formálních, ale i věcných nedostatků.

V úvodní, dobře koncipované kapitole (s. 6-8) autorka vysvětluje cíl, postup a specifika své práce a její teoretická východiska. Jelikož *Posthomerica* představují dílo málo známé, je druhá kapitola (s. 7-21) věnována informacím o tomto díle a jeho autorovi (Rukopisná tradice, Stav bádání, Datace *Posthomerik* a Quintus ze Smyrny, a konečně Obsah a Jazyk *Posthomerik*). Jana Kodetová zde prokázala, že je schopna se dobře orientovat v cizojazyčné literatuře (česky psaná literatura k tématu neexistuje) a vypracovat na základě kritického hodnocení sekundární literatury dobře pojaté pojednání. Obzvlášť přínosná je část, kde autorka ukazuje vývoj názorů na *Posthomerica* až do současné doby a diskuse okolo datace a osoby Quinta ze Smyrny.

Třetí, nejrozsáhlejší kapitola je věnována užívání augmentu (s. 21-68). Inspirována pracemi E. Bakker (1999 a 2001) a F. De Deckera (2020) o augmentu u Homéra se JK pokusila jejich teorie aplikovat na epos *Posthomerica*. Postupně analyzuje užívání augmentu v promluvách a v narativu, v přirovnáních, u sloves s kmenem na *-σκ-*, ve větách uvozujících přímou řeč, ve větách s adverbium *vův*, v negativních větách a ve vedlejších větách relativních, zabývá se i aplikací tzv. *Cojunction reduction*. Otázka fungování augmentu u Homéra je velmi složitá a badatelé se dosud neshodli na uspokojivé odpovědi. Proto je třeba ocenit odvalu i metodický přístup, s jakými se JK do analýzy příkladů z Quinta pustila. Její závěr, že mnoho kritérií, která Bakker a DeDecker uvádějí, je subjektivních a že 5. zpěv *Posthomerik* představuje příliš malý vzorek, je relevantní. Za důležitou považují zmínku o vnitřním augmentu u složených sloves (typ *ἀμφετέτυκτο*), s. 51 a 89, jež mohla být zohledněna při zkoumání jiných parametrů. Sledování vzájemné interakce několika parametrů (viz příklady na s. 57 v kapitole 3.4.7

Augment a vōv, kde se vōv objevuje v negované větě a ve větě vztažné i v přímé řeči) by mohlo přinést zajímavé výsledky.

Ve čtvrté kapitole (s. 68-85) se autorka zabývá staženými a nestaženými tvary tzv. stažených sloves. Na základě porovnávání výskytu stažených a nestažených tvarů u Homéra a u Quinta dospěla JK k několika pěkným závěrům, např. že *e*-ová slovesa mají jak u Homéra, tak i u Quinta tvary většinou nestažené (s. 85), kdežto *a*-ová slovesa u Quinta své tvary stahují, nebo dochází k asimilaci (s. 83). A zatímco u Homéra se vyskytují variantní tvary (stažené // nestažené) k témuž TYPU, u Quinta se s variantními tvary nesetkáme (s. 86).

Závěrečná kapitola (s. 87-91) přináší stručné shrnutí i některé nové momenty. Oceňuji autorčin pokus srovnávat Quinta i s jinými autory než s Homérem (s. 87-88, tabulka 16), kde ukazuje asi dvacet tvarů, jež se vyskytují jen u Quinta, nebo – ve dvou případech – u Nonna (proč tu jsou i tvary ind. prez.?). Za zajímavou považuji tabulku 17 (s. 90-91), která ukazuje poměr lemmat, TYPů a tokenů stažených sloves v 5. zpěvu *Posthomerik*.

V práci se objevuje celá řada drobných formálních nedostatků, které sice nesnižují kvalitu odborných úvah a poznatků prezentovaných v práci, ale působí nesmírně rušivě. Týkají se např.:

- nejasných formulací, např. s. 18 „slovo je rozděleno na stejném místě“; někdy zřejmě způsobené reformulací na poslední chvíli, např. s. 37 „souvislé vyprávění text; s. 33 „tvar indikativu sekundární tvaru“; neobratné formulace, např. s. 43 pozn. 102 „lze zkusit zjistit“, s. 29 „nemají efekt pro přítomnost mluvčího“; nepřesné formulace, např. s. 56 „6 výskytů se vztahuje k neaugmentovaným tvarům“.
- nekonsistentního psaní názvů děl nebo jejich zkratk kurzivou a bez ní (*Posthomerika* vs *Posthomerika*, *Il.* vs *Il.* apod.)
- zvláštního způsobu číslování jednotlivých bodů ve výčtu (např. s. 19 a s. 31: /1./, /2./ atd.)
- nejednotného zvýrazňování a podtrhávání studovaných slovesných tvarů v příkladech (někdy jsou tvary jen zvýrazněny, ať se jedná o augmentované i neaugmentované tvary, např. s. 46, př. 16; jindy jsou neaugmentované tvary podtrženy, ale ne všechny, např. s. 47, př. 18)
- občasné absence vnitrotextových odkazů (Chyba! Nenalezen zdroj odkazů), např. s. 51., nebo vnitřních odkazů na příklady, např. s. 41 nahoře.

Místy schází překlad celého příkladu nebo jeho části, např. s. 28 př. 7., s. 46 př. 16., s. 60 př. 30; tabulka na s. 84 je do textu vložena dvakrát; v pozn. 136 chybí text; místy užívá autorka nevhodně termín *slovo* pro označení slovesného tvaru (např. pozn. 81 ohledně *ἐγκατέμικτο*, i jinde, zejm. ve druhé části práce). Chybí číslování stran; poznámky jsou sice číslovány průběžně, ale příklady nikoliv; v kap. 3.4.8 *Augment v záporu* došlo ke zmatení v číslování příkladů; v obsahu měly být uvedeny všechny čtyři úrovně nadpisů.

V práci se objevují i některá věcná nedopatření, např. formulace ohledně Vianových metrických pravidel (s. 31); nepřesné překlady, např. s. 50, př. 22; tvary ὑπόεικε (QS 216) a κατεύνασεν (QS 366) jsou neaugmentované, tvar προέηκε (QS 638) naopak augmentovaný (tabulka 9 na s. 62 a 63, kap. 3.4.9 *Vedlejší věty*); tvar εἶπε je impt. aor. akt., není tedy variantním tvarem k εἶπε (s. 55 uprostřed).

Bibliografie (s. 92-95) je rozsáhlá a svědčí o dobré práci s primární i sekundární literaturou, bohužel se tu objevuje nebývalé množství pochybení (chybějící názvy časopisů, nesprávné abecední zařazení, neuvedené stránky, opakování díla apod.). K bibliografii by bylo možno doplnit Pagniello, F.J., *The Homeric Augment*, Athens 2002.

Je zřejmé, že autorka dokončovala práci ve velkém chvatu, protože jinak by nebylo možné, aby jí uniklo tolik formálních nedostatků. Na druhé straně prokázala JK schopnost samostatně uchopit obtížné a složité téma, postavit přehledně a logicky strukturovanou práci a provést přínosnou analýzu studovaných jevů, proto hodnotím její práci hodnotit známkou velmi dobře,

V Praze dne 10.6.2022

doc. dr. Dagmar Muchnová, CS.